

та якісний склад діючої речовини відповідають маркуванню – даним, вказаним на упаковці лікарського засобу, фальсифікується торгова марка виробника). «Порожні препарати» – препарати, які не містять будь-яких передбачених активних компонентів, незважаючи на те, що останні вказані на упаковках ЛЗ. Можуть складатись тільки з допоміжних речовин, таких, як крейда, тальк, крохмал. «Препарати-імітатори» – препарати, вміст активних компонентів яких не відповідає тим, що вказані на упаковці ЛЗ, тобто препарати, оригінальні діючі речовини яких, замінені більш дешевими та менш ефективними. «Змінені препарати» – препарати, діюча речовина яких відповідає діючій речовині оригіналу, але міститься у більших чи менших кількостях. Такі препарати є небезпечними у випадку перебільшення вмісту діючої речовини, що в більшості випадків спричиняє летальні наслідки.

**Студент 4 курсу факультету № 2
НАВС**

Крупнина Ярина Вікторівна

ЩОДО ПИТАННЯ ПРО ВИЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТА ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 149 КК УКРАЇНИ

У залежності від ступеня узагальнення суспільних відносин, що охороняються кримінальним законодавством, проводять класифікацію об'єктів злочину по «вертикалі» на загальний, родовий та безпосередній об'єкт [7, с. 78]. Класифікація об'єкта злочину по «вертикалі» будується на співвідношенні філософських категорій загального, особливого та конкретного.

Під *загальним об'єктом* розуміють *усю* сукупність суспільних відносин, які поставлені під охорону кримінального закону, саме загальний об'єкт і описується в ч. 1 ст. 1 КК України. *Родовий об'єкт* являє собою певне коло тотожних або однорідних за своєю соціальною та юридичною сутністю суспільних відносин, котрі охороняються в силу цього єдиним комплексом взаємопов'язаних кримінально-правових норм [7, с. 85]. Розділ III Особливої частини КК України, у якому знаходиться норма про торгівлю людьми, називається «Злочини проти волі, честі та гідності особи». Разом із цим слід також відзначити деяку термінологічну невідповідність назви даного розділу частині 1 статті 29 Конституції України, де передбачено, що «кожна людина має право на *свободу* та особисту недоторканність». Тому з урахуванням положень ч. 1 ст. 29 Конституції України, а також самого місця норми про торгівлю людьми в системі Особливої частини КК України слід зробити висновок, що за своєю внутрішньою сутністю торгівля людьми посягає на групу таких близьких за своїм змістом суспільних відносин, як *суспільні відносини, що забезпечують свободу, честь та гідність особи*.

Таке розуміння родового об'єкта досліджуваного злочину дозволяє більш глибоко розкрити сутність його безпосереднього об'єкта досліджуваного злочину, оскільки він обов'язково знаходиться в площині родового об'єкта.

У науці кримінального права під *безпосереднім об'єктом злочину* розуміють ті конкретні суспільні відносини, які поставлені під охорону кримінального закону та яким спричиняється шкода діянням, що підпадає під ознаки даного складу [7, с. 88]. Безпосередній об'єкт злочину може бути основним та додатковим. *Основним безпосереднім об'єктом* є те суспільне відношення, котре даним злочином завжди порушується або ставиться в небезпеку порушення, яке *перш за все і головним чином* бажав поставити під охорону законодавець, коли приймав відповідний кримінальний закон. Із цього можна зробити висновок, що для будь-якого злочину характерна *безпосередня* спрямованість на спричинення шкоди перш за все тим суспільним відносинам, котрі й виступають його основним безпосереднім об'єктом.

У свою чергу додатковий безпосередній об'єкт підрозділяється на обов'язковий та факультативний. Необхідність даної класифікації обумовлена тим, що один злочин може одночасно спричиняти шкоду декільком суспільним відносинам. У зв'язку з цим у науці кримінального права під *додатковим обов'язковим безпосереднім об'єктом* розуміють «такий об'єкт, котрий у даному складі злочину має місце завжди, у будь-якому випадку вчинення певного

злочину», а під *додатковим факультативним* – «ті суспільні відносини, що охороняються кримінальним законом, котрим не в усіх випадках спричиняється шкода при вчиненні злочину» [7, с. 103].

З питання про основний безпосередній об'єкт торгівлі людьми вченими були висловлені різні думки. Зокрема, таким об'єктом називають фізичну свободу та особисту недоторканність людини [8, с. 318]; волю і гідність людини [9, с. 25]; волю, гідність і особисту недоторканність особи; фізичну свободу, гідність і особисту недоторканність людини; свободу та (або) особисту недоторканність людини [5, с. 384]; «суспільні відносини, що гарантують право кожної людини на фізичну свободу (волю) та особисту недоторканність, захищають її гідність» [5, с. 118]; конституційне право людини на свободу переміщення, вільний вибір місця проживання, право вільно залишати територію України та право в будь-який час повернутися на Україну [10, с. 67]; особисту волю людини [3, с. 202]; особисту свободу людини [4, с. 198]; свободу особи; волю людини. У деяких джерелах взагалі не вказується на основний безпосередній об'єкт торгівлі людьми [1, с. 100–101; 2, с. 236].

На нашу думку, *основним безпосереднім об'єктом торгівлі людьми є суспільні відносини, що забезпечують свободу людини.*

Разом із цим не можна не відзначити, що в літературі висловлені також інші точки зору щодо основного безпосереднього об'єкта злочину, який розглядається. Так деякі автори вважають, що таким об'єктом поряд зі свободою (волею) виступає й особиста недоторканність людини. Не можна визнати обґрунтованою також пропозицію розглядати в якості основного безпосереднього об'єкта торгівлі людьми (поряд зі свободою) і гідність людини [9, с. 25]. Під гідністю зазвичай розуміють самооцінку особою своїх моральних, соціальних, духовних та інших якостей як члена суспільства [6, с. 10; 11, с. 12].

Слід погодитися із М.Й. Коржанським, що «основним безпосереднім об'єктом злочину є те суспільне відношення, пошкодження якого складає соціальну сутність даного злочину і з метою охорони якого видана кримінально-правова норма, яка передбачає відповідальність за його вчинення. Так, зокрема, «при вияві безпосереднього об'єкта необхідно враховувати ... спрямованість злочинної діяльності (мотив, мета) на певний результат» [1, с. 105].

Соціальна сутність торгівлі людьми полягає не в посяганні на суб'єктивну оцінку особою своїх особистих якостей як члена суспільства: у результаті вчинення аналізованого злочину потерпілий завжди позбавляється можливості здійснити вчинок, що є проявом («продуктом») його свідомості та волі (тобто вчинити так, як йому хочеться), і далеко не завжди при цьому принижується його самооцінка своїх духовних, моральних, соціальних та інших якостей. Отже, основний зміст торгівлі людьми, її антисоціальна сутність полягає в посяганні, перш за все, на свободу людини, а не на її гідність. Раніше було зазначено, що, окрім основного безпосереднього об'єкта злочину, в науці кримінального права виділяють також і *додатковий безпосередній об'єкт*, який може бути обов'язковим, або факультативним.

Аналіз складу злочину, який досліджується, дозволяє зробити висновок, що торгівля людьми *завжди* посягає на свободу людини. Одночасного заподіяння шкоди іншим об'єктам кримінально-правової охорони у *всіх випадках* вчинення цього злочину тут не має. Отже, відсутній і так званий додатковий обов'язковий безпосередній об'єкт злочину. Однак, у деяких випадках торгівля людьми (особливо це стосується кваліфікованого та особливо кваліфікованого складів злочину, ознаки котрих передбачені в ч. 2 та ч. 3 ст. 149 КК України) спричиняє також шкоду суспільним відносинам, які забезпечують життя, здоров'я, статева свободу або недоторканість, честь та гідність людини, його трудові права та ін. Зазначені вище суспільні відносини є додатковим факультативним безпосереднім об'єктом торгівлі людьми.

Отже, з вище викладеного можна зробити наступні висновки: 1) родовим об'єктом злочину, передбаченого ст. 149 КК України є група однорідних суспільних відносин, що забезпечують свободу, честь та гідність особи; 2) основним безпосереднім об'єктом торгівлі людьми є суспільні відносини, що забезпечують свободу людини; 3) додатковим факультативним об'єктом – життя, здоров'я, статева свобода чи недоторканість, честь та гідність людини, її трудові права і т.д.

Список використаних джерел:

1. Коржанський М. Й. Кримінальне право і законодавство України. Частина Особлива : [курс лекцій] / М. Й. Коржанський – К. : Атіка, 2001. – 544 с.
2. Коржанський М. Й. Науковий коментар Кримінального кодексу України / Коржанський М. Й. – К. : Атіка, Академія, Ельга-Н, 2001. – 656 с.
3. Кримінальне право України. Особлива частина : підруч. / Ю. В. Александров, В. І. Антипов, О. О. Дудоров та ін.; за ред. М. І. Мельника, В. А. Клименка. – [3-тє вид., переробл. та допов.]. – К. : Атіка, 2009. – 744 с.
4. Навроцький В. О. Основи кримінально-правової кваліфікації : [навч. посіб.] / Навроцький В. О. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 704 с.
5. Науково-практичний коментар до кримінального кодексу України : У 2 т. – Т. 1 / За заг. ред. П. П. Андрушка, В. Г. Гончаренка, Є. В. Фесенка. – [3-тє вид., перероб. та доп.]. – К. : Алерта : КНТ : Центр учбової літератури. – 2009. – 964 с.
6. Осмонов А. Уголовная ответственность за оскорбление : автореф. дис. на соискание наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право» / Акад. наук СССР, Ин-т гос-ва и права – М., 1972. – 20 с.
7. Тацій В. Я. Объект и предмет преступления в советском уголовном праве / Тацій В. Я. – Харьков : Выща школа, 1988. – 198 с.
8. Уголовное право. Часть Общая. Часть Особенная : [учебник] / О. В. Бобылев, С. В. Бородин, С. С. Босхолов и др. / [под общ. ред. Л. Д. Гаухмана, Л. М. Колодкина, С. В. Максимова]. – М. : Юриспруденция, 1999. – 784 с.
9. Хавронюк М. І. Роботоргівля в Україні : чи здатне чинне законодавство ефективно протидіяти їй? / М. І. Хавронюк // Предпринимательство, хозяйство и право. – 1999. – № 3 – С. 23–31.
10. Харченко В. Б. Уголовное право Украины. Особенная часть : новое законодательство в вопросах и ответах : [конспект лекцій] / Харченко В. Б., Перекрестов Б. Ф. – Харьков : Скорпион, 2001. – 272 с.
11. Цанава М. А. Уголовная ответственность за преступления против чести и достоинства граждан по советскому уголовному праву: автореф. дис. на соискание наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право» / М. А. Цанава // Всесоюз. науч.-исслед. ин-т проблем укреп. закон. и правопор. – М., 1990. – 23 с.

Доцент кафедри кримінального процесу факультету №1 Львівський державний університет внутрішніх справ к.ю.н.

Викладач кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії факультету №1 Львівський державний університет внутрішніх справ

Кунтій Андрій Ігорович, Ковальська Марія Юріївна

СКЛАД КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ БАНДИТИЗМУ

В методиці розслідування окремих видів злочинів важливе місце відведено криміналістичній характеристиці, яка являє собою систему найбільш значимих ознак, їх аналіз, а також їх взаємозв'язок, що дозволяє ефективно розслідувати кримінальні провадження. Так, для кожного виду злочину ця система є індивідуальною і не виключенням цього є бандитизм.

Як кримінально-правове явище поняття бандитизму наводиться у кримінальному Кодексі (далі – КК) України, зокрема у ст. 257 та являє собою організацію озброєної банди з метою нападу